

**Lili`uokalani — drottning av Hawai`i
1917-2017**

I 1843 blev Hawai`i den första icke-europeiska ursprungsstaten som blev upptagen i familjen av nationer när Storbritannien och Frankrike erkände den som en självständig nation. Danmark (1846), USA (1849), Sverige och Norge (1852), Belgien och Holland (1862), Spanien (1863), Schweiz (1864), Ryssland (1869), Japan (1871), Österrike-Ungern (1875) och Tyskland (1879) efter enandet 1870 gjorde det samma.

Ursprungligen etablerade kungariket Hawai'i täta förbindelser med de europeiska kungarikena, särskilt Förenade kungariket (Storbritannien), som också var ett ökungarrike. Det betraktade USAs intentioner med misstro p.g.a. den amerikanska slavhandeln och den brutala orättvisa behandlingen av svarta, t.o.m. efter inbördeskriget, samt förföljelsen av "Indianer" som ofta saknade lagliga rättigheter och kunde förfogas över som boskap. På grund av sin mörka hud skulle infödda hawaiianer också kunna bli behandlade som slavar, eller betraktas som andraklassmedborgare och förlora sina mänskliga rättigheter vid ett potentiellt övertagande av amerikanska intressen.

Redan efter amerikanska inbördeskriget började särskilt mäktiga amerikaner, men också några europeiska affärsmän, att skapa en hemlig beväpnad militär i ett försök att undergräva den hawaiiska monarkin för att skydda sina affärsintressen och planera att störta monarkin om möjligheten skulle visa sig. För att fortsätta att skydda sina intressen tvingade affärsmännen kung Kalakaua att acceptera *Hawai'i's bajonettkonstitution från 1887* under hot om att bli avsatt eller fysiskt skadad. *Bajonettkonstitutionen från 1887* ändrade rösträtten och stipulerade egendomsvärde som ett ytterligare krav för rösträtt. Utöver de infödda hawaiianerna blev många asiater, bl.a. japaner och kineser, som utgjorde en stor andel av befolkningen, ocm som tidigare hade blivit naturaliserade medborgare i kungariket, fråntagna sin rösträtt. Detta garanterade aristokratin av rika affärsmän, som bestod av rika amerikaner och européer som hade fått full rösträtt utan behov av hawaiianskt medborgarskap, ett monopol på röster. År 1893 försökte drottning Lili'uokalani, med stöd av infödda hawaiianer och medborgare som hade beviljats medborgarskap, men som hade blivit berövade sin rösträtt, upprätta en ny konstitution för att korrigera dessa orättvisor.

Den 17 januari 1893 störtade den förrädiske Sanford Dole och hans samling av lokala affärsmän, som fruktade förlust av ekonomisk och politiska makt, Kungariket Hawai'i med hjälp av amerikanska marinsoldater utrustade med gatlingkulsprutor (vid det tillfället det föredragna vapnet bland länder under vitt styre för att undertvinga och kolonisera), varefter de utropade sig själva till *provisorisk regering i Hawai'i* "med målet att vara vid makten fram till USAs annexion." En bidragande faktor till att kungariket kunde störtas var övertygelsen hos de protestantiska missionärskyrkorna som hade dykt upp i hela Hawaii sedan 1820-talet. Drottningen, som ville undvika ytterligare blodsutgjutelse, ingav en protest om störtandet av kungariket till den amerikanska regeringen, i förhoppning om att hon skulle bli återställd till sin tron och att rättvisa skulle segra:

"Jag, Lili'uokalani, drottning av Guds nåde och enligt konstitutionen för Kungariket Hawai'i, protesterar härmed mot alla kränkningar av min egen person och av den konstitutionella regeringen i Kungariket Hawai'i, utförda av vissa personer som hävdar att de har upprättat en provisorisk regering i och för detta kungarrike. Jag böjer mig inför Förenta staternas övermakt, vars befullmäktigade minister, hans excellens John L. Stevens, har föranlett amerikanska trupper att landa i Honolulu, och har förklarat sitt stöd för den provisoriska regeringen. För att undvika

eventuella kollisioner mellan väpnade styrkor och följaktligen eventuell förlust av människoliv och under tryck från ovannämnda makt, avsäger jag mig min auktoritet tills Förenta staternas regering, efter att bli medveten om de fakta som presenteras inför denna, återställer mig till den auktoritet som jag åberopar i egenskap av konstitutionell regent av de hawaiiska öarna. "

Dole och hans medkonspiratörer lobbade omedelbart för annexion av Förenta staterna, medan medlemmar av Kungariket Hawai'i lobbade för att återställa det. Den amerikanska presidenten, Grover Cleveland, en demokrat, betraktade omstörtningen som en olovlig krigshandling. Han vägrade att överväga annexion av öarna och försökte inledningsvis att återställa drottningen till sin tron. Den huvudsakligen republikanska affärselitens förklarade sedan Hawai'i vara *Republiken Hawai'i* och bestämde sig för att vänta tills president Cleverlands andra valperiod var över, och sedan på nytt försöka genomföra annexationen med en ny, förhoppningsvis republikansk, president. Den 5 januari 1895 försökte infödda hawaiianska frihetskämpar att genomföra en kontrarevolution, men den misslyckades när några av dem sköts ner av den vita affärselitens överlägsna styrkor. Dronning Lili'uokalani blev arresterad, anklagad för förräderi, satt under permanent husarrest och till sist tvingad att abdikera.

När William McKinley, en republikan, blev president den 4 mars 1887 hade hans parti redan underminerat president Cleverlands arbete för återställande av Kungariket Hawai'i, då de var hängivna anhängare av annexion p.g.a. strategiska militära och ekonomiska intressen under sin doktrin "ett bestämt öde" (Manifest Destiny, en policy som söker rättfärdiga/försvara imperialistisk expansion som nödvändig eller välmenande). På McKinleys begäran skrevs ett nytt annexionsavtal under, och skickades till kongressen för godkännande. Som svar på detta presenterade den hawaiianska patriotiska ligan, och dess kvinnliga motsvarighet, en invändning mot detta avtal inför kongressen. I september och oktober samma år samlade Hui Aloha'ina (män) in 556 sidor med totalt 21 269 signaturer från indianska hawaiianer som var emot annexion. Hui Kālai'āina (kvinnor) samlade in ytterligare 17 000 underskrifter till stöd för återställande av monarkin. Detta inkluderade majoriteten av den vuxna infödda hawaiiska befolkningen som fortfarande levde efter att den ursprungliga uppskattade befolkningen på 600 000 - 700 000 decimerades efter att ha kommit i kontakt med den vite mannen och hans sjukdomar år 1778.

De inhemska hawaiianerna lyckades besegra McKinleys annexionsavtal 1897, men i 1898 antog kongressen den olagliga Newland Resolution som annekterade Kungariket Hawai'i utan lagstöd. USA ville ha Pearl Harbor och Hawai'i som strategiska militärbaser i Stillahavsområdet under det Spansk-amerikanska kriget och även för att uppnå ytterligare territoriell expansion i Stillahavsområdet. För att erhålla omedelbar ekonomisk och politisk kontroll över Kungariket Hawai'i, undertrycktes den inhemska hawaiianska kulturen, och det var förbjudet att lära sig det inhemska hawaiianska språket i skolan.

OFFICIELL URSÄKT (US Public Law 103-150)

Den 23 november 1993, presenterade president Bill Clinton, en demokrat, och Förenta staternas kongress, en ursäkt till infödda hawaiianer å dess folks vägnar för "omstörtningen av Kungariket Hawai'i" och för att ha berövat infödda hawaiianer deras rätt till självbestämmande.

President Bill Clinton
skriver under den officiella ursikten den 23 november 1993.

Drottning Lili'uokalani föddes i Honolulu den 2 september 1838, kom till Kungariket Hawai'i's tron efter att hennes bror, kung Kalakaua, avled den 20 januari 1891 och blev störtad med hjälp av den amerikanska militären den 17 januari 1893. Hon förblev Hawai'i's älskade drottning i exil fram till sin död den 11 november 1917.